

Шерстюк О.Л.

доктор економічних наук, доцент,
 провідний науковий співробітник відділу обліку та оподаткування
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

Sherstiuk Oleksandr

Doctor of Economics, Associate Professor,
 Leading Researcher of the Department of Accounting and Taxation
National Scientific Center "Institute of Agrarian Economics"

ЗАВДАННЯ АУДИТУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Шерстюк О.Л. Завдання аудиту інвестиційної діяльності підприємств. Досліджено основні аспекти формалізації завдань аудиту інвестиційної діяльності підприємств. Ідентифіковано змістовні характеристики господарських операцій, пов'язаних з інвестиційною діяльністю, та їх облікова інтерпретація. Встановлено, що показники фінансової звітності характеризують інвестиційну діяльність через розкриття інформації про фінансові результати від виконання господарських операцій, пов'язані з ними грошові потоки, а також характеристик об'єктів капітальних та фінансових інвестицій. Запропоновано визначати завдання аудиту інвестиційної діяльності на основі застосування сукупності тверджень управлінського персоналу щодо показників фінансової звітності. Формалізовано перелік завдань, вирішення яких сприятиме наданню аудитором користувачам інформації впевненості в адекватності розкриття її характеристик.

Ключові слова: аудит, бухгалтерський облік, інвестиційна діяльність, фінансова звітність, інвестиційні проекти, об'єкти інвестування.

Sherstiuk Oleksandr. Audit tasks of the investment activities of enterprises. The main aspects of the tasks of investment activities of enterprises audit formalization have been studied in the article. According to the results of the research, meaningful characteristics of business operations related to investment activities and their accounting interpretation were identified. It was established that financial reporting indicators characterize investment activity through the disclosure of information about financial results of the execution of business operations, related cash flows, as well as characteristics of capital and financial investment objects. It is proposed to determine the tasks of the audit of investment activities according to the application of set of the management staff statements regarding the financial reporting indicators. The list of tasks, the solution of which will contribute to the auditor's provision of information users with confidence in the adequacy of disclosure of its characteristics, is formalized. The results of the research made it possible to formalize the list of tasks, the solution of which will contribute to the auditor's provision of information users with confidence in the adequacy of disclosure of its characteristics. The specified tasks, among other things, involve the assessment by the auditor the number of aspects of the investment activities of enterprises reflection in financial statements. These aspects include the characteristics of recognizing investment objects as enterprise assets, establishing the fact of carrying out economic transactions with them, the legitimacy of the investment projects implementation, their measurement and accuracy of display, classification and presentation of information to users. At the same time, among the tasks of the investment activities audit, aspects that depend on the investment goal, the method of investment projects evaluating, the formation of financial results from their implementation, and the corresponding cash flows should be taken into account. Among the tasks of further research on the topic of scientific publication, among other things, may be the selection and application of audit procedures that can be used to obtain audit evidence regarding the assertions of management personnel identified during scientific research.

Key words: audit, accounting, investment activity, financial reporting, investment projects, investment objects.

Постановка проблеми. Господарська діяльність суб'єктів підприємництва складається з трьох основних складових: операційної, фінансової та інвестиційної. При цьому, кожна з них в контексті вирішення завдань бухгалтерського обліку та задоволення інформаційних потреб різних груп стейкхолдерів визнається невід'ємним елементом функціонування підприємства, незалежно від виду, обсягу та механізмів реалізації інвестиційних проектів.

Основною метою реалізації інвестицій в контексті інвестиційної діяльності чинним законодавством Укра-

їни визначається «створення прибутку (доходу) та/або досягнення соціального та екологічного ефекту» [1]. Досягнення зазначеної мети може забезпечувати вирішення окремих самостійних завдань діяльності підприємства або передбачати реалізацію одного з елементів одного чи більшої кількості комплексних завдань. Зокрема, прикладом самостійного завдання може бути визначене отримання протягом попередньо обумовленого періоду прибутку певного обсягу. Водночас, цей прибуток, за певних обставин, може розглядатися управлінським персоналом як джерело покриття

непродуктивних витрат непереконливого характеру, через що реалізація інвестиційного проекту матиме значення для вирішення комплексного завдання.

З урахуванням зазначеного, інформація, яка стосуватиметься інвестиційних проектів, матиме різне змістовне навантаження при її використанні зацікавленими особами. При цьому, можуть зазнати змін не лише кількісні та вартісні показники, але й їх якісні характеристики, більшість з яких має враховуватися, зокрема, під час відображення відповідних операцій в системі бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності підприємства.

Варто зазначити, що інформацію, яка набуває ознак облікової, попередньо формують особи, діяльність яких безпосередньо пов'язана не зі здійсненням облікових заходів, а з формуванням, обґрунтуванням та реалізацією управлінських рішень в контексті саме інвестиційної діяльності. Така інформація є продуктом суб'єктивних знань, розуміння та особистого ставлення до господарських процесів фахівців сфери управління інвестиційними проектами, тобто результатом їх професійного судження. Відповідні дані формалізуються та передаються до системи бухгалтерського обліку, що формує облікову інформацію на основі професійних суджень інших групи фахівців, а саме – у сфері бухгалтерського обліку. Як наслідок, характеристики господарських процесів, пов'язаних з інвестиційною діяльністю, зазнають трансформації, під час якої параметри системи прийняття, обґрунтування, реалізації та оцінювання результатів впровадження рішень перетворюються на параметри реєстрації даних в системі бухгалтерського обліку та їх розкриття у звітних формах.

Наслідком зазначеної трансформації може стати виникнення розбіжностей у тлумаченні одних і тих же процесів працівниками різних служб, що призведе до необґрунтованих змістовних відхилень під час розкриття відповідної інформації користувачам фінансової та іншої звітності. При цьому, єдиних критеріїв обґрунтованості відхилень фахівці з інвестицій та фахівці з бухгалтерського обліку можуть не сформулювати, оскільки кожен з них матиме, з одного боку, власне суб'єктивне професійне судження, а з іншого – керуватимуться різним категорійним та методичним апаратом підготовки даних. Відтак, інформація, що надаватиметься користувачам звітності, потребуватиме незалежної оцінки фахівцями, думка яких викликати довіру на основі впевненості в тому, що вона може бути врахована під час реалізації заходів, пов'язаних з досягненням власних економічних та інших цілей.

Незалежну думку стосовно того, що облікова та звітна інформація не містить істотних протиріч, є надійною та може бути використана різними групами зацікавлених осіб може висловити за результатами виконання відповідних завдань незалежний аудитор. Цей фахівець є представником професії, якій суспільство делегувало повноваження, пов'язані зі зменшення до прийнятного рівня ризиків, пов'язаних з формуванням та використанням фінансової інформації. Зважаючи на це, методичні підходи, які використовує у власній роботі аудитор, мають давати йому можливість належним чином оцінити інформацію щодо інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання, що обумовлює актуальність дослідження, окремі результати якого викладені у цій статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широкий спектр аспектів інвестиційної діяльності підприємств, зокрема у контексті відображення її змісту та результатів у системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності, є предметом наукових досліджень, результати яких оприлюднені у працях вітчизняних та закордонних науковців і практикуючих фахівців.

Зокрема, Литвиненко О.М. [2], Надвірнянський Ю. [3], Негода О.А. [4], Шерстюк О.Л. [5], Гупта Т. (Gupta T.), Раол Дж. (Raol J.), Роскован В. (Roscovan V.) [6], Іліас М. (Ilyas M.), Мьян Р.У. (Mian R.U.), Сулеман М.Т. (Suleman M.T.) [7] та інші досліджували економічний зміст інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, її роль у забезпеченні інтересів підприємств, їх власників та суспільства в цілому, а також вплив інвестицій на поведінку економічних суб'єктів.

Особливості здійснення інвестицій у різні види активів досліджували Концева В.В., Бойко Н.В., Саченко А.Ю. [8], Любар О.О. [9], Подмешальська Ю.В., Мельник С.В. [10], Бардаш С. (Bardash S.), Шерстюк О. (Sherstiuk O.) [11], Палеа В. (Paea V.) [12] та інші вітчизняні й закордонні автори наукових публікацій.

Важливість ролі бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності для забезпечення інформаційних потреб різних груп користувачів інформації щодо змісту та результатів інвестиційної діяльності підприємств обґрунтовано у роботах Дугової Н.В., Щербіні А.О. [13], Сергеевої Н.В. [14], Снеткової А.В. [15], Гейдарі А. (Heidari A.) [16], Хусіна А. (Houcine A.), Зітауні М. (Zitouni M.), Сраїрі С. (Srairi S.) [17], Рожковської П. (Roszkowska P.) [18] та інших дослідників.

В наукових публікаціях Бойка Р., Юсиповича О. [19], Бурлан С.А., Каткової Н.В. [20], Меліхової Т.О., Гребенюк О.В. [21], Назаренко І.М., Сахошка В.М. [22], Сіберта В.В., Даньківа Й.Я. [23], Шерстюка О.Л. [24], Гарвена С. (Garven S.), Скарлати А. (Scarlata A.) [25], Нордлунда В. (Nordlund V.), Лорентсона Дж. (Lorentzon J.), Лінд Х. (Lind H.) [26] та інших авторів висвітлені результати досліджень, в яких характеризуються теоретичні та методичні аспекти виконання завдань аудиту інвестиційної діяльності підприємств.

Водночас, не применшуючи теоретичні здобутки, отримані за результатами досліджень наведених та інших науковців і практикуючих фахівців, вважаємо за доцільне зазначити, що існує потреба в конкретизації завдань аудиту, вирішення яких через механізм виконання аудиторських процедур сприятиме адекватному оцінюванню змісту та результатів інвестиційної діяльності підприємств, а також їх відображення в системі бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності.

Постановка завдання дослідження. Таким чином, метою статті визначається ідентифікація завдань аудиту інвестиційної діяльності підприємств, вирішення яких забезпечить можливість аудитору висловити впевненість стосовно достовірності відповідної інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування інформації системи бухгалтерського обліку стосовно інвестиційної діяльності підприємств та її подальше розкриття у формах фінансової та іншої звітності здійснюється з метою задоволення інформаційних потреб користувачів. Водночас, сам процес формування відповідних даних здійснюється з урахуванням сукупності вимог застосовуваної суб'єктом господарювання концептуальної основи, зміст якої визначається

низкою заходів, що мають бути виконані професійними бухгалтерами. Формалізація загальних підходів до формування облікової інформації на підставі концептуальної основи забезпечується національними [27] та міжнародними [28] професійними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності й їх конкретизацією в наказі керівника господарюючого суб'єкта про затвердження облікової політики.

В контексті вирішення завдань бухгалтерського обліку, інформація про інвестиційну діяльність підприємства реєструється в системі бухгалтерського обліку та розкривається у звітних формах з урахуванням наступних умов:

- 1) визнання двох видів інвестицій, виходячи з характеристик об'єкта інвестування (капітальні та фінансові);
- 2) класифікація інвестицій залежно від тривалості існування об'єкта інвестування (довготривалі та поточні);
- 3) визнання окремого від інших видів діяльності фінансових результатів, який враховується як для самостійного оцінювання інвестиційних проектів, так і для оцінювання структури загального фінансового результату діяльності;
- 4) визнання окремого руху грошових коштів внаслідок інвестиційної діяльності, який впливає на їх загальну динаміку і, як наслідок, має бути врахований в контексті визначення платоспроможності підприємства, ліквідності його активів та загальної ефективності використання наявних ресурсів.

Зважаючи на це, завдання аудиту інвестиційної діяльності підприємств мають передбачати, серед іншого, визначення достовірності відображення відповідних господарських операцій та їх результатів як в системі бухгалтерського обліку, так і у формах фінансової звітності.

Операційна структура інвестиційної діяльності, відповідно до національних [27] та міжнародних [28] стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, наведена на рис. 1.

Водночас, інформація фінансової звітності містить також дані щодо об'єктів, які ідентифікуються за наслідками господарських операцій інвестиційної діяльності. При цьому, у випадку з капітальними інвестиціями фіксується завершення певного етапу їх формування на звітну дату, а в разі повного завершення процесу створення об'єкта – факт переведення його в експлуатацію, що передбачає визнання нового об'єкта необоротних активів.

Натомість, фінансові інвестиції в цілях бухгалтерського обліку та відображення відповідної інформації у фінансовій звітності ідентифікуються безпосередньо на основі факту набуття права власності підприємства на відповідні цінні папери або їх похідні.

Виходячи з особливостей відображення інвестиційної діяльності підприємства у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, можуть бути сформульовані параметри, за якими відповідні дані мають бути оці-

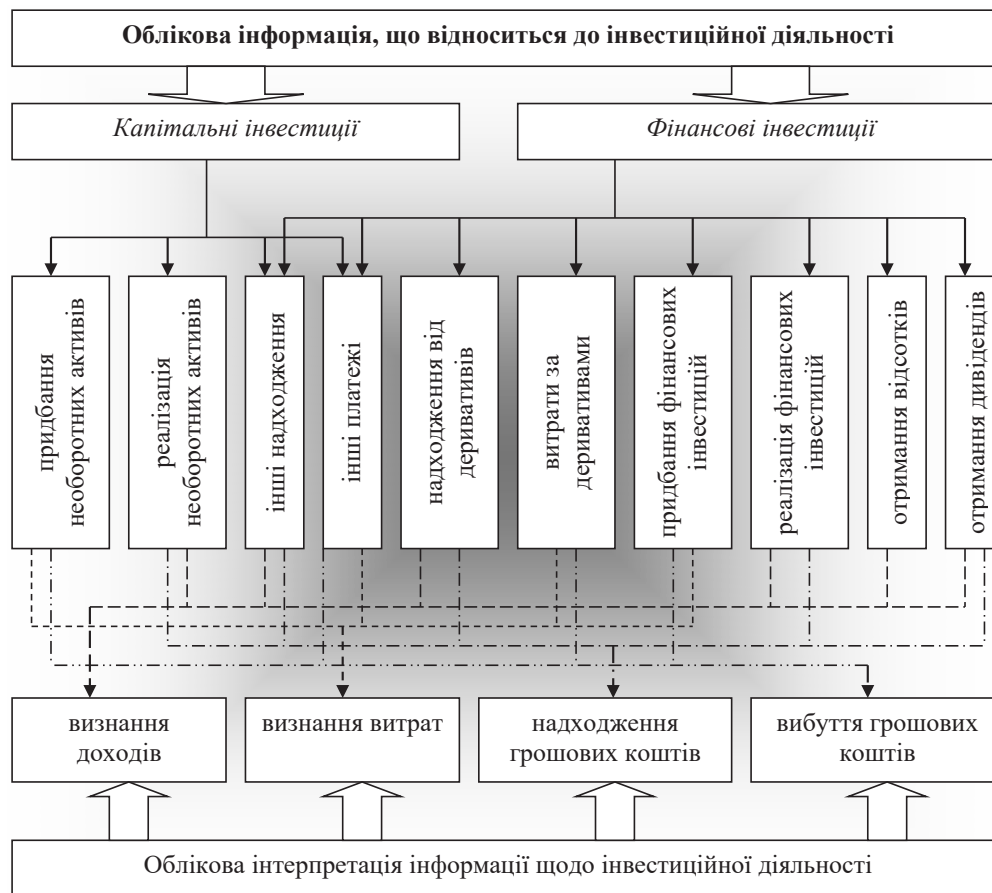

Рис. 1. Облікова ідентифікація господарських операцій, що є складовими інвестиційної діяльності підприємства

Джерело: авторська розробка

нені під час аудиту. Основою зазначених параметрів вважаємо за доцільне використовувати твердження управлінського персоналу підприємства, сукупність яких дає можливість користувачам фінансової звітності отримати розуміння основних кількісних, вартісних та якісних характеристик інвестиційної складової фінансово-господарської діяльності, оцінити їх відповідність власним очікуванням та, в разі потреби, прийняти на їх підставі адекватне рішення.

Насамперед, аудитор має оцінити твердження щодо класів операцій та подій, а також пов'язаних розкриттів протягом періоду аудиту, до яких відносяться: настання, повнота, точність, закриття періоду, класифікація, подання.

Настання полягає в тому, що операції та події, які були зареєстровані або розкриті, дійсно мали місце і стосуються суб'єкта господарювання [29]. Особливістю цього твердження в контексті виконання завдань аудиту інвестиційної діяльності є визнання необхідності дослідити не лише сам факт господарської операції, але й потреба в ідентифікації її зв'язку з реалізацією інвестиційного проекту. Зокрема, аудитор необхідно встановити, чи насправді зареєстрована в системі бухгалтерського обліку подія відбулася з метою отримання «прибутку (доходу) та/або досягнення соціального та екологічного ефекту» [1]. Зважаючи на це, існує потреба в перевірці змісту господарської операції за наступними критеріями:

- її результатом стало створення чи придбання нового об'єкта необоротних активів або набуття фінансових інструментів, емітованих третіми особами;
- нові необоротні активи та фінансові інструменти будуть використані для одержання додаткового фінансового результату або зиску неекономічного характеру;
- з набуттям, володінням, використанням нових необоротних активів та фінансових інструментів та розпорядженням ними виникнуть нові грошові потоки, які можна буде диференціювати від операційної та фінансової складових господарської діяльності.

Твердження «повнота» означає, що всі операції та події, які повинні реєструватися, були зареєстровані, а всі пов'язані розкриття, які необхідно було включити у фінансову звітність, було включено [29]. В контексті його перевірки під час аудиту необхідно отримати докази того, що в якості операцій інвестиційної діяльності підприємства було визнано всі господарські факти, викладені на рис. 1. При цьому, віднесення зазначених фактів до інвестиційної діяльності має досліджуватися не лише за змістом, але й за обсягом, аби переконатися, що відсутні випадки неврахування в облікових реєстрах будь-яких операцій, які стосуються реалізації інвестиційних проектів, та включення до їх складу подій, які не відповідають ознакам їх впливу на інвестиції. В контексті зазначеного, аудитор має переконатися, що під час підготовки фінансової звітності управлінський персонал правильно ідентифікував ознаки інвестиційної діяльності та на основі адекватних професійних суджень бухгалтера належним чином інтерпретував їх в цілях задоволення інформаційних потреб користувачів.

Точність є свідченням того, що суми та інші дані, пов'язані із зареєстрованими операціями і подіями, були записані правильно, а пов'язані розкриття були відповідно виміряні й викладені [29]. Суми, які

стосуються господарських операцій підприємства, пов'язаних з його інвестиційною діяльністю мають бути досліджені аудитором за такими критеріями:

- існування чи відсутність обставин, необхідних для здійснення розрахунків;
- існування чи відсутність формалізованого алгоритму здійснення розрахунків;
- правильність вибору алгоритму виконання розрахунків;
- відсутність чи наявність фактів недотримання відповідальними особами алгоритму здійснення розрахунків;
- наявність чи відсутність технічних помилок під час здійснення розрахунків.

Водночас, аудитор має визначити, чи належним чином обґрунтовані та легітимізовані рішення відповідальних осіб стосовно визначення вартісних характеристик подій, пов'язаних з інвестиційною діяльністю підприємства. Основою такої легітимізації має бути визнана застосовувана підприємством концептуальна основа ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності.

Твердження «закриття періоду» передбачає, що операції та події були зареєстровані у правильному обліковому періоді [29]. Особливості перевірки аудитором зазначеного твердження обумовлюються видом об'єктів інвестування. В разі, коли об'єктом є необоротний актив, аудитор має визначити, чи у відповідному періоді відбулося визнання факту початку процесу його створення чи придбання, факту завершення відповідного процесу та визнання об'єкта інвестування активом підприємства, а також факту вибуття активу з одночасним визначенням відповідного фінансового результату.

Натомість, у випадку інвестування у фінансові інструменти, крім своєчасності реєстрації операцій з їх надходження та вибуття аудитор має визначити, чи у відповідному періоді відбулося визнання фінансових результатів від володіння зазначеними об'єктами (нарахування прибутку на частку власності у капіталі інших підприємств, отримання дивідендів, надходження відсотків від володіння борговими інструментами, визнання відповідних періоду часток премій або дисконту).

Застосування твердження «класифікація» свідчить про те, що операції та події були зареєстровані на належних рахунках [29]. При дослідженні господарських операцій, які визнаються складовими інвестиційної діяльності, аудитор необхідно встановити, наскільки адекватними є професійні судження бухгалтера та інших відповідальних осіб підприємства, на підставі яких були ідентифіковані доходи, витрати та грошові потоки від реалізації окремих інвестиційних проектів. Критерієм відповідних оцінок має бути обґрунтованість тлумачень змісту та результатів окремих господарських операцій, розуміння їх наслідків та впливу на фінансово-майновий стан підприємства. З урахуванням зазначеного, аудитор має перевірити правильність класифікації інвестицій на капітальні та фінансові, довгострокові й поточні, а також на інвестиції у капітал інших підприємств та в боргові фінансові інструменти.

Подання полягає в тому, що операції та події відповідно узагальнені або деталізовані й чітко викладені, а пов'язані розкриття є релевантними та зрозумілими в контексті вимог застосовної концептуальної основи фінансового звітування [29]. Зважаючи на це, аудитор-

ські процедури мають бути спрямовані на отримання доказів того, що заходи, які здійснюються системою бухгалтерського обліку підприємства з метою відображення інвестиційної діяльності в облікових реєстрах та у фінансовій звітності, відповідають вимогам застосованої концептуальної основи. В контексті зазначеного, аудитор має переконатися в тому, що відповідні вимоги не лише формалізовані у наказі про облікову політику, але є такими, що зрозумілі управлінському персоналу, працівникам облікової служби та відповідають умовам функціонування господарюючого суб'єкта.

Для перевірки інформації фінансової звітності підприємства щодо залишків інвестицій на звітну дату пропонується використання тверджень щодо залишків рахунків та відповідних розкриттів на кінець періоду, до яких включені: існування, права та зобов'язання, повнота, точність, оцінка та розподіл, класифікація і подання.

Існування передбачає, що активи, зобов'язання та власний капітал наявні [29]. Варто відзначити, що активи, які ідентифікуються як об'єкти інвестиції, мають різні характеристики, що безпосередньо впливає на визнання факту їх існування.

Незавершені капітальні інвестиції в контексті бухгалтерського обліку являють собою накопичену величину витрат, віднесених до певного об'єкта необоротних активів, який не набув статусу самостійного активу, використання якого забезпечує отримання підприємством економічного зиску. Іншими словами, це – об'єкт обліку, який розглядається як транзитний хаб для накопичення визнаних витрат, доходи від понесення яких виникатимуть в майбутньому протягом тривалого періоду. Матеріальна форма незавершених капітальних інвестицій може бути представлена як об'єкти незавершеного будівництва.

Завершені капітальні інвестиції набувають форми об'єктів необоротних активів у момент їх введення в експлуатацію. Зважаючи на це, існування капітальних інвестицій означає наявність об'єктів основних засобів, нематеріальних активів, та інших видів ресурсів довготривалого використання у господарській діяльності. При цьому, їх існування може бути підтвержене під час аудиту не лише їх фізичною наявністю, але й їх перебуванням у визначеній локації та експлуатації визначеним способом [27; 28].

По завершенні експлуатації зазначених об'єктів, існування капітальних інвестицій в необоротні матеріальні активи припиняється лише в разі їх вибуття, алгоритм якого впливає на фінансові результати від завершення інвестиційного проекту та пов'язані з його реалізацією грошові потоки. Водночас, факт існування інвестицій в нематеріальні активи припиняється в момент припинення їх експлуатації.

Існування фінансових інвестицій, на відміну від капітальних, як правило, характеризується наявністю не матеріальної, а документальної їх форми, зокрема – записів в офіційних реєстрах. При цьому, аудитор під час виконання завдань має врахувати, що окремі існування окремих видів фінансових інвестицій може передбачати можливість отримання підприємством економічного зиску, величина якого залежатиме не лише від самого суб'єкта господарювання, а, як правило, від зовнішніх умов його діяльності (ринкової вартості цінних паперів, фінансово-кредитної політики держави, доступу підприємства до ринків капіталу

тощо). В деяких випадках, величина економічного або іншого виду зиску від реалізації інвестиційного проекту може мати нульове і навіть від'ємне значення. Проте, незалежно від того, чи має місце позитивний економічний зиск, під час оцінювання факту існування фінансових активів аудитор має здійснювати одночасно з перевіркою твердження «права та зобов'язання».

Зміст твердження «права та зобов'язання» дає підстави для визнання факту, що суб'єкт господарювання має або контролює права на активи, а зобов'язання є зобов'язаннями суб'єкта господарювання [29]. Фінансові інвестиції, як правило, мають за об'єкт документальним чином оформлене право підприємства на набуття доходів від володіння корпоративними правами інших суб'єктів господарювання, а також правами вимоги погашення зобов'язань, як за основною, так і за рентною сумою. Досліджуючи права підприємства на необоротні активи, аудитор повинен отримати докази щодо існування трьох складових права власності на них, а саме: володіння, розпорядження та користування окремими об'єктами. Водночас, в цілях аудиту мають бути оцінені зобов'язання, які повинне виконати підприємство у зв'язку з володінням об'єктами капітальних чи фінансових інвестицій. Це стосується зобов'язань з понесення витрат, пов'язаних з державною реєстрацією прав власності, дотриманням адміністративних, соціальних та екологічних обмежень у використанні відповідних активів, страхуванням пов'язаних з ними ризиків тощо.

Твердження «повнота» означає, що всі активи, зобов'язання та власний капітал, які мають реєструватися, були зареєстровані, а всі пов'язані розкриття, які необхідно було включити у фінансову звітність, було включено [29]. Зважаючи на це, аудитору необхідно отримати докази того, що у фінансовій звітності відображені всі об'єкти інвестування, які існували на звітну дату. З цією метою під час аудиту потрібно встановити, чи всі обставини, які обумовлюють наявність необоротних матеріальних та нематеріальних активів, а також інвестиційних фінансових інструментів взяті до уваги під час реєстрації відповідних ресурсів у записах системи бухгалтерського обліку. При цьому, необхідно дати оцінку своєчасності та якості проведення заходів інвентаризації відповідних ресурсів персоналом підприємства. Особливо це стосується записів щодо існування корпоративних та боргових прав суб'єкта господарювання, що зберігаються у третіх сторін.

В основу твердження «точність, оцінка та розподіл» покладено заяву управлінського персоналу про те, що активи, зобов'язання та власний капітал включені до фінансової звітності у відповідних сумах, усі пов'язані з цим коригування щодо оцінки або розподілу належно зареєстровані, а пов'язані розкриття було відповідно виміряні та викладені [29]. Під час перевірки цього твердження аудитору необхідно визначити, чи існують на підприємстві формалізовані заходи щодо визначення оціночних характеристик об'єктів інвестицій, та яким чином вони дотримуються. Особливу увагу для досягнення цілей аудиту варто приділити існуванню підстав для зміни вартісних оцінок відповідних активів, особливо в контексті ідентифікації впливу ринкових обставин на зміну поточної вартості цінних паперів, яка відбувається на щоденній основі за результатами біржових торгів. Водночас, аудитор має визначити, чи відпо-

Рис. 2. Завдання аудиту інвестиційної діяльності підприємств

Джерело: авторська розробка

відають заходи визначення вартості інвестицій вимогам застосовуваної на підприємстві концептуальної основи бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

На підставі твердження «класифікація» персоналом підприємства оголошується, що активи, зобов'язання та участь у капіталі було відображено на відповідних рахунках [29]. В цьому контексті завдання аудиторів полягає у встановленні правильності визначення системою бухгалтерського обліку критеріїв класифікації активів, які є об'єктами інвестування, за ознаками видів, форм, способів інвестування та тривалості існування. Водночас, аудитор має отримати докази того, що критерії класифікації інвестицій, які застосовує у власних цілях система фінансового менеджменту підприємства, належним чином знаходять відображення в прийнятій підприємством облікової політиці. Зазначене, зокрема, впливає на оцінювання твердження «подання», яке полягає в тому, що активи, зобов'язання та участь у капіталі відповідно узагальнені або деталізовані та чітко викладені, а пов'язані розкриття є релевантними і зрозумілими в контексті вимог застосованої концептуальної основи фінансового звітування [29]. Зважаючи на це, серед завдань аудиту інвестиційної діяльності мають бути враховані аспекти, від

яких залежить мета інвестування, методика оцінювання інвестиційних проектів, формування фінансових результатів від їх реалізації, а також відповідних грошових потоків.

Узагальнений зміст завдань аудиту інвестиційної діяльності підприємств наведений на рис. 2.

Висновки. Таким чином, основні завдання аудиту інвестиційної діяльності підприємств полягають у встановленні адекватності заходів системи бухгалтерського обліку щодо реєстрації в облікових записках та відображення у фінансовій звітності інформації стосовно господарських операцій, зміст яких ідентифікується як інвестиційні, а також інвестиційних активів, якими володіє підприємство станом на звітну дату.

Виконання наведених завдань шляхом отримання аудиторських доказів стосовно обставин їх визнання в якості об'єктів бухгалтерського обліку та відображення в облікових записках та у фінансовій звітності.

Предметом подальших досліджень за темою наукової публікації, серед іншого, може бути вибір та застосування аудиторських процедур, які можуть бути використані для отримання аудиторських доказів стосовно тверджень управлінського персоналу, визначених під час наукового дослідження.

Список використаних джерел:

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ, зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 03.07.2023).
2. Литвиненко О.М. Аудит знань як засіб підвищення конкурентоспроможності підприємства за умов невизначеності та прискорення інтеграційних процесів. *Нобелівський вісник*. 2019. № 1(12). С. 40–47. DOI: <https://doi.org/10.32342/2616-3853-2019-2-12-5>
3. Надвірнянський Ю. Міжнародна інвестиційна діяльність між Україною та Європейським Союзом. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 6. Т. 2. С. 136–141. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-25](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-25)
4. Негода О.А. Поняття інвестицій у законодавстві України та країн-членів Європейського Союзу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 200–203. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/44>
5. Шерстюк О.Л. Контрольно-аналітичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості торговельних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04. Київ, 2003. 25 с.

6. Gupta T., Raol J., Roscovan V. Factor Investing: From Theory to Practice. *The Journal of Beta Investment Strategies*. 2022. No. 13(4). P. 10–31. DOI: <https://doi.org/10.3905/jbis.2022.1.016>
7. Pyas M., Mian R.U., Suleman M.T. Economic policy uncertainty and firm propensity to invest in corporate social responsibility. *Management Decision*. 2022. Vol. 60. No. 12. P. 3232–3254. DOI: <https://doi.org/10.1108/MD-06-2021-0746>
8. Концева В.В., Бойко Н.В., Саченко А.Ю. Аудит інвестиційних активів комерційного банку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19–20. С. 117–121. DOI: https://doi.org/10.32702/2306_6814.2020.19–20.117
9. Любар О.О. Організація обліку довгострокових інвестицій та джерел їх фінансування. *Ефективна економіка*. 2019. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.4.57>
10. Подмешальська Ю.В., Мельник С.В. Аналіз сутності категорії «Капітальні інвестиції» з метою організації обліку на підприємстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2015. Вип. 14. Ч. 3. С. 161–164.
11. Bardash S., Sherstiuk O. Audit of the Tourist Rent Existence. *Oblik i finansi*. 2023. Vol. 1(99). P. 5–16. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-1\(99\)-5-16](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-1(99)-5-16)
12. Palea V. Accounting for sustainable finance: does fair value measurement fit for long-term equity investors? *Meditari Accountancy Research*. 2022. Vol. 30. No. 1. P. 22–38. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-07-2020-0965>
13. Дутова Н.В., Щербіна А.О. Організація обліку фінансових інвестицій на підприємстві. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 16. С. 901–907. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/136.pdf (дата звернення: 10.07.2023).
14. Сергєєва Н.В. Удосконалення підходів до визнання та обліку капітальних інвестицій. *Економіка АПК*. 2020. № 1. С. 65–74. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202001065>
15. Снеткова А.В. Облік та аудит інвестицій в необоротні активи підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2021. 20 с.
16. Heidari A. The regulations concerning the protection of the national security of the host country and the legitimate expectations of the foreign investments. *Journal of International Trade Law and Policy*. 2022. Vol. 21. No. 2. P. 122–139. DOI: <https://doi.org/10.1108/JITLP-07-2021-0037>
17. Houcine A., Zitouni M., Srairi S. The impact of corporate governance and IFRS on the relationship between financial reporting quality and investment efficiency in a continental accounting system. *EuroMed Journal of Business*. 2022. Vol. 17. No. 2. P. 246–269. DOI: <https://doi.org/10.1108/EMJB-06-2020-0063>
18. Roszkowska P. Fintech in financial reporting and audit for fraud prevention and safeguarding equity investments. *Journal of Accounting & Organizational Change*. 2021. Vol. 17. No. 2. P. 164–196. DOI: <https://doi.org/10.1108/JAOC-09-2019-0098>
19. Бойко Р., Юсипович О. Організація проведення аудиту інвестиційної діяльності підприємств. *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 6. С. 379–382.
20. Бурлан С.А., Каткова Н.В. Організаційно-методичні аспекти аудиту фінансових інвестицій на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.9.92>
21. Меліхова Т.О., Гребенюк О.В. Удосконалення методичних підходів до аудиту надходження основних засобів для підвищення рівня економічної безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 27–32. DOI: https://doi.org/10.32702/2306_6806.2020.1.27
22. Назаренко І.М., Сахошко В.М. Актуальні аспекти аудиторської перевірки фінансових результатів підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 20. С. 39–44. DOI: https://doi.org/10.32702/2306_6814.2019.20.39
23. Сіберт В.В., Даньків Й.Я. Організація і технологічні етапи незалежного фінансового аудиту інвестиційних проєктів. *Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки : Збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і оподаткування»*. 2018. Вип. 8. С. 83–89.
24. Шерстюк О.Л. Проблеми контролю інвестиційної привабливості підприємств. *Економіка та підприємництво: стан та перспективи : зб. наук. праць*. 2001. С. 341–346.
25. Garven S., Scarlata A. An examination of factors associated with investment in internal auditing technology. *Managerial Auditing Journal*. 2020. Vol. 35. No. 7. P. 955–978. DOI: <https://doi.org/10.1108/MAJ-06-2019-2321>
26. Nordlund B., Lorentzon J., Lind H. Practice Briefing A note on auditing fair value of investment properties. *Journal of Property Investment & Finance*. 2022. Vol. 40. No. 1. P. 108–115. DOI: <https://doi.org/10.1108/JPIF-01-2021-0009>
27. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318, зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00?lang=en#Text> (дата звернення: 03.07.2023).
28. The International Accounting Standards Committee. International Accounting Standard 1. Presentation of financial Statements. 1997. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ias-1-presentation-of-financial-statements.pdf?bypass=on> (дата звернення: 03.07.2023).
29. The International Federation of Accountants. Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements. 2021. URL: <https://iaasb.org/publications/2021-handbook-international-quality-control-auditing-review-other-assurance-and-related-services> (дата звернення: 08.07.2023).

References:

1. On investment activity: Law of Ukraine dated September 18, 1991 No. 1560-XII, as amended. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (accessed July 3, 2023).
2. Lytvynenko O. (2019) Audyt znan yak zasib pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva za umov nevyznachenosti ta pryskorennia intehratsiinykh protsesiv [Knowledge audit as a tool of improving the competitiveness of the enterprise under environmental uncertainty conditions and the integration processes acceleration]. *Nobel Herald*, vol. 1(12), pp. 40–47. DOI: <https://doi.org/10.32342/2616-3853-2019-2-12-5>
3. Nadvirmianskyi, Yu. (2022) Mizhnarodna investytsiina diialnist mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom [International investment activities between Ukraine and the European Union]. *Herald of Khmelnytskyi national university. Economic sciences*, vol. 6, no. 2, pp. 136–141. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-25](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-25)
4. Nehoda O.A. (2022) Poniattia investytsii u zakonodavstvi Ukrainy ta krain-chleniv Yevropeiskoho Soiuzu [Legal definition of investment in Ukrainian and European Union law]. *Juridical scientific and electronic journal*, no. 12, pp. 200–203. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/44>

5. Sherstiuk O.L. (2003) Kontrolno-analitychni aspekty otsinky investytsiinoi pryvablyvosti torhovelnykh pidpriemstv [Control and analytical aspects of assessing the investment attractiveness of trading enterprises]: autoref. thesis ... candidate economy sciences: 08.06.04. Kyiv, 25 p.
6. Gupta T., Raol J., Roscovan V. (2022) Factor Investing: From Theory to Practice. *The Journal of Beta Investment Strategies*, vol. 13(4), no. 10–31. DOI: <https://doi.org/10.3905/jbis.2022.1.016>
7. Ilyas M., Mian R.U., Suleman M.T. (2022) Economic policy uncertainty and firm propensity to invest in corporate social responsibility. *Management Decision*, vol. 60, no. 12, pp. 3232–3254. DOI: <https://doi.org/10.1108/MD-06-2021-0746>
8. Kontseva V., Boiko N., Sachenko A. (2020) Audyt investytsiinykh aktyviv komertsiiinoho banku [Audit of investment assets of a commercial bank]. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*, no. 19–20, pp. 117–121. DOI: https://doi.org/10.32702/2306_6814.2020.19–20.117
9. Liubar O.O. (2019) Orhanizatsiia obliku dovhostrokovykh investytsii ta dzherel yikh finansuvannia [Organization of accounting of long-term investments and sources of their financing]. *Efektivna ekonomika*, no. 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.4.57>
10. Podmeshalska J.V., Melnyk S.V. (2015) Analiz sutnosti katehorii «Kapitalni investytsii» z metoiu orhanizatsii obliku na pidpriemstvi [Analysis of the essence of capital investments category for the purpose of enterprise accounting]. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series Economic Sciences*, vol. 14, part 3, pp. 161–164.
11. Bardash S., Sherstiuk O. (2023) Audit of the Tourist Rent Existence. *Oblik i finansi*, vol. 1(99), pp. 5–16. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-1\(99\)-5-16](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-1(99)-5-16)
12. Palea V. (2022) Accounting for sustainable finance: does fair value measurement fit for long-term equity investments? *Meditari Accountancy Research*, vol. 30, no. 1, pp. 22–38. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-07-2020-0965>
13. Dutova N.V., Shcherbina A.O. (2018) Orhanizatsiia obliku finansovykh investytsii na pidpriemstvi [Accounting organization of financial investment in the enterprise]. *Economy and society*, no. 16, pp. 901–907. Available at: http://economyand-society.in.ua/journals/16_ukr/136.pdf (accessed July 10, 2023).
14. Serhieieva N.V. (2020) Udoskonalennia pidkhodiv do vyznannia ta obliku kapitalnykh investytsii [Improvement of approaches to recognition and accounting of capital investments]. *Ekonomika APK*, no. 1, pp. 65–74. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202001065>
15. Snetkova A.V. (2021). Oblik ta audyt investytsii v neoborotni aktyvy pidpriemstv [Accounting and auditing of investments in fixed assets of enterprises]: autoref. thesis... candidate economy sciences: 08.00.09. Kyiv, 20 p.
16. Heidari A. (2022) The regulations concerning the protection of the national security of the host country and the legitimate expectations of the foreign investments. *Journal of International Trade Law and Policy*, vol. 21, no. 2, pp. 122–139. DOI: <https://doi.org/10.1108/JITLP-07-2021-0037>
17. Houcine A., Zitouni M., Srairi S. (2022) The impact of corporate governance and IFRS on the relationship between financial reporting quality and investment efficiency in a continental accounting system. *EuroMed Journal of Business*, vol. 17, no. 2, pp. 246–269. DOI: <https://doi.org/10.1108/EMJB-06-2020-0063>
18. Roszkowska P. (2021) Fintech in financial reporting and audit for fraud prevention and safeguarding equity investments. *Journal of Accounting & Organizational Change*, vol. 17, no. 2, pp. 164–196. DOI: <https://doi.org/10.1108/JAOC-09-2019-0098>
19. Boyko R., Yuspovykh O. (2010) Orhanizatsiia provedennia audytu investytsiinoi diialnosti pidpriemstv [Organization of audit of investment activity of enterprises]. *Ekonomichnyy analiz*, no. 6, pp. 379–382.
20. Burlan S., Katkova N. (2021) Orhanizatsiino-metodychni aspekty audytu finansovykh investytsii na pidpriemstvi [Organizational and methodological aspects of the audit of financial investments on the enterprise]. *Efektivna ekonomika*, no. 9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.9.92>
21. Melikhova T., Hrebeniuk O. (2020) Udoskonalennia metodychnykh pidkhodiv do audytu nadkhodzhennia osnovnykh zasobiv dlia pidvyshchennia rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Improvement of methodical approaches to audit of fixed assets acquisition for increasing of a level of enterprise economic security]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 1, pp. 27–32. DOI: https://doi.org/10.32702/2306_6806.2020.1.27
22. Nazarenko I., Sakhoshko V. (2019) Aktualni aspekty audytorskoï perevirky finansovykh rezultativ pidpriemstva [Actual aspects of audit financial results of the enterprise]. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*, no. 20, pp. 39–44. https://doi.org/10.32702/2306_6814.2019.20.39
23. Sibert V.V., Dankiv Y.Ya. (2018) Orhanizatsiia i tekhnolohichni etapy nezalezhnoho finansovoho audytu investytsiinykh proektiv [Organization and technological stages of independent financial audit of investment projects]. *Accounting, analysis, auditing and taxation in the conditions of globalization of the economy: Collection of scientific articles by graduates in the specialty "Accounting and taxation"*, vol. 8, pp. 83–89.
24. Sherstiuk, O. L. (2001) Problemy kontroliu investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstv [Problems of controlling the investment attractiveness of enterprises]. *Economy and entrepreneurship: state and prospects: Collection of science works*, pp. 341–346.
25. Garven S. Scarlata A. (2020) An examination of factors associated with investment in internal auditing technology. *Managerial Auditing Journal*, vol. 35, no. 7, pp. 955–978. DOI: <https://doi.org/10.1108/MAJ-06-2019-2321>
26. Nordlund B., Lorentzon J., Lind H. (2022) Practice Briefing A note on auditing fair value of investment properties. *Journal of Property Investment & Finance*, vol. 40, no. 1, pp. 108–115. DOI: <https://doi.org/10.1108/JPIF-01-2021-0009>
27. On the approval of the National regulation (standard) of accounting: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 12.31.1999 No. 318, as amended. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00?lang=en#Text> (accessed July 03, 2023).
28. The International Accounting Standards Committee (1997) International Accountind Standard 1. Presentation of financial Statements. Available at: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ias-1-presentation-of-financial-statements.pdf?bypass=on> (accessed July 03, 2023).
29. The International Federation of Accountants (2021) Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements. Available at: <https://iaasb.org/publications/2021-handbook-international-quality-control-auditing-review-other-assurance-and-related-services> (accessed July 8, 2023).